

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 32.

Lýsingaprisur fyri þellireglur: 30 oyri, á forsiðuni, 20 oyri, á 3. og 4. síðu. Við størri lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Leygardagin 10. august 1935.

Kostar kr. 1,50 fjóðringaríð + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsinum, brævasvarnaðum og skrivstovuni. Telf. 143.

9. árg.

Sambandsblaðið ,Dimmalætting' og nazistblaðið ,Føroyatíðindi' syngja eina SKATTADUETT

Ætla afturhaldið á tingi at skerja sóknarstýranna rætt til radikala nýtan av skattalógarreglunum?

Við álikning kann núverandi skattalóg toyggjast nóg so nóg til báðar síður, t. v. s., at eitt socialt hugsandi sóknarstýri kann við einari radikalarri hækking av teim stóru og lækking av teim smáu inntøkunum leggja skattin á íbúgvvararnar so toluliga eftir evnum, meðan eitt stórmanns verjandi sóknarstýri har aftur í móti kann nýta lógina til at lætta tí múgvandi við at leggja byrðurnar á fjöldina við teim smáu inntøkunum.

Nú í seinastuni hevur 'Dimmalætting' eina tveir reisir skrivað um skattaviðurskiptini í kommunum her á landi. Henda skrivning kann vera eitt sokallað svar upp á okkara atfíning at lötingsins ikki bert passiviteti, men beinleiðis harðskapi í móti okkara illa á holdi komnu kommunum. Men viðgerðin av hesum máli hevur verið so valdiplomatisk og innbjálvað, at tað er ilt at fáa um ein 'enda', um hvat — og hvussu blaðmaðurin L. S. hugsar sær tað, 'hvatið', spursmálið loyst.

Tó: eitt fáa vit burtur úr hesum greinum. — Tað er, at L. S. heldur tað vert at pilka við tann álikningargháttin, ið summur stórar kommunur nýta. Men hvussu?

Tað er okkum eins og ein undirstreymur í greinini bendir at einari alt annað enn socialistiskari broyting, ið er til lætta fyri hin minnimenta.

Men sum sagt: heilt tyðuligt er ikki tað. Ein gjøllari frágeiðing vildi verið 'upp á sitt pláss' hjá málagnni og hovuds vápnamanni fleirtalsins.

Hitt nazistiska stórkonservativa blaðið 'Føroyatíðindi' —

Er hann ein fyriskráking um eina reaktionera umskipan av okkara skattaviðurskiptum? — Er lögtingsins skattanevnd ikki afturhaldinum nóg góð verja og trygging?

Teir skattaleysu 'topparnir' máttu staðið sum ein altryggingandi fyrmynd og lýsandi domi um 'teir ærberu har uppi' og lögtingsins verndarbond.

Óskil.

Fyri fleiri árum síðani — hvussu nógvum vita vit ikki, og tað kann eisini vera tað sama — læt býráðið 'Kejtabanabrekkuna' bota, so at hallið gjordist minni. Og tað er at takka býráðnum fyri, at hetta varð gjørt. Men tá vegurin soleiðis varð hækkaður, visti tað seg, at girðingarnar — grøtgarðarnir — fram við hann vóru ov lágir, og har stóðst nú ein træta av hesum millum býráðið og eigarnar um, hvør ið átti at bera kostnaðin av eini hækkan av girðingunum.

H. A. Djurhuus, ið eigur havan norðanfyri vegin, og býráðið samdust um at býta kostnaðin av norðaru girðing javnt millum sín. Gardurin var stoyptur upp har; men hin syðri gardurin, móti Klubbanum, varð liggjandi órørdur. Klubbin vildi hava kommununa at bera allan kostnaðin; men tað hildu teir væl vera alt ov grovt. — Úrslit sæst ið hvussu er einki enn!

Hevði hesin gardur bert verið eitt millum tey mongu misprýðini, okkara býur kann erra sær av, ja, so var tað hvat tað kundir; men hann er samstundis ein fari fyri borgararnar. — Áðrenn sakin heilt var sovnad, koyrdi ein bilur á gardin beint uppi yvir ánni, ið rennur undir vegnum inn í Klubba'havan, og breyt á hann stórt líð, so hann har er komin at liggja í hædd við vegkantin; heldur ikki hetta felk nakra ábót, og tykist heldur ikki at skula fáa nakra.

Eitt kveldið fyri nokrum árum síðani — almennur dansur var í Klubbanum — fóru tveir menn saman at berjast og dultu upp um henda mistriving av einum garði og í ánni. — Har varð eingin skaði av ta ferðina. Og onkur kann væl siga, at eingin bað teir um at berjast har. — Gaman!

Nakað seinni tarnaði ein maður á syklu móti gardinum, og bæði hann og sykkan fingur sær eitt bað í hesi runnenu av eini á. — Heldur ikki hesa ferð varð nakar skaði úr.

Ein dagin um ólavskuna í ár kom ein ungur drongur gangandi framvið henda vælsignaða brákaða garði. Hann varð, uttan at gruna nakað ilt, sligin niður aftanifr á einum fremmandum manni og datt inn um gardin og í ánni; — og har varð skaði úr. Og drongurin, ið væl má sigast at vera tolliga ósekur í óhappi sínum, var reiðiliga ringur í fleiri dagar og er ikki arbeiðsforur enn.

Nú megu vit spyrja: Hvør ber skuldina fyri tað, ið her hendi? Og hvør vil taka uppá seg ábyrgdina av teim ólukkum, ið møguligt koma at henda á hesum staði, um gardurin ikki verður laðaður upp í eina rímliga hædd?

Ja, skuldina hevur fyrst og fremst hann, ið sló, tað er sjálv sagt. Men hann, ið sligin varð, er tó pára sakleysur. Og tað er givið, at var gardurin so hogur, sum hann eigur at vera, so hevði ikki verið nakar stórvegis skaði úr. Men eru nú bæði Klubbin og býráðið uttan skuld í tí, sum her er hent? Vit loyva okkum at spyrja: — men vit vænta okkum einki svar.

Kunnu teir avvarandi ikki semjast um at fáa gardin laðaðan so frætt upp, at ikki fleiri skaðar standast av honum, so var tað kanska uppá sitt pláss, at teir settu í verk eina innsavning av peningi við hesum endamáli fyri eyga — kostnaðurin er neyvan stóru.

Stundar-yvirlit.

Kravgonga danska bonda.

Kongur visir bondunum frá sær til ríkisstýrið.

Hvar ein vendir sær, so kann hann lesa ella hoyra um neyð og armóð — ringar tíðir — kreppu og húsagang.

Ein stóru partur av hesi armóðini stavar frá tí, at peningsvirðið ikki liggur fast, men tvørturímóti sveiggjar til allar síður — gongur stundum upp og stundum niður.

Eisini tað, at eingin hevur álit á hvørjum øðrum, er ein týðningarmikil orsök til kreppu og annað.

Tá ið illa gongur í einum landi, so fáa teir stýrandu skuldina fyri tað.

Hetta kann fyri ein stóran part vera rætt nokk. Men tær ringu tíðirnar hava eina so djúpa og fjærliggjandi orsök, at eitt einstakt landastýri ikki megnar at broyta hesi viðurskipti stórvegis.

Her hjá okkum eru viðurskiptini soleiðis skikkað, at torført er at fáa nakað at bera seg. Öll tey skip, sum keypt vóru í teim dýru tíðunum, eru farin av knóranum — seld við 'tvangsauktion' ella eisini hava tey verið og enn eru eigarmanninum ein tungur kepplur, sum striggin er at draga.

A sama hátt er vorðið í Danmark. Allir teir garðmenn, sum keyptu í teim dýru tíðunum,

hava so stórar rentur og avdrátt at rinda, at tað er ógjørligt hjá teim at bera byrðurnar. Teir eru um at signa til jarðar og fara av húsunum.

Her á landi eru flest oll soleiðis innstillað, at tey lata fara av fótunum tann, ið ikki sjálvur er mentur at halda sær uppi. Felagsskap og felagskenslu kenna vit Føroyingar lítið ella einki til. Tíverri. Ja, soleiðis eri eg vanur at siga, og soleiðis havi eg altíð hoyrt hugsandi menn siga; men slíkan felagsskap, sum danskir bóndur nú halda uppi, og slíki felag, sum tað, teir hava stovnað, mega vit vera glað yvir, at vit ikki hava her í Føroyum; tí at halda einum virki uppi við stundning, tá tað ikki ber seg, kann vera í hæsta stig ótolandi fyri samfelagið.

Væl vita vit, at landið líðir nóg, tá t. d. ein stór forrættning fer á húsagang; men er landið fort fyri at halda henni uppi? Sjálvandi er tað ymist, hvat ið er at gera ella kann verða gjørt. Men tað er givið, at landið ikki aftur og aftur orkar at hjálpa, og allarminst tá fleiri treingja til hjálpa.

Allir teir dansku garðmenninir, sum keyptu í teim dýru tíðunum, eru komin í peningatrot og eru um at fara á húsagang; men so sterkur er felagsandin í tí danska fólkinum, at hinir garðmenninir, sum væl standa seg, hava sligið seg í felag við trotaböndunum, og nú krevja teir allir sum ein, at landið skal hjálpa teim garðmonnum, sum illa standa í tí.

Men sum orðatakið sigur: »Tá tað rennur á prestin, drýpur á deknir,« soleiðis er eisini í hesum fori; tí eitt av krøvunum, sum allir garðmenninir seta fram, er at fáa prísirnar á landbúnaðarvorum hækkaðar — og tað fáa so allir garðmenn gagn av, eisini teir, sum kunnu seta sær uttan nakra hjálpa ella príshækkan.

Ólavskudag í ár fór ein hópur av garðmonnum úr øllum donskum landsportum til Keypmannahavnar, og har kravdu teir, at kongur skuldi taka sær um reigg og hjálpa teimum. Tað var ein óðilgur riðil at siggja 25—30.000 í tali.

Krav teirra er, at teir skulu fáa meira fyri tær vorur, sum teir selja.

Ein arbeiðsmaður í Keypmannahavn segði nokur orð, tá bóndafundurin var at enda. Í einum donskum blaði læs eg nú um dagin: »Model sluttede med, at en kopenhavnsk Arbejder udtalte, at Bonden fik for lidt for sine Varer, men Københavnerne gav for meget for dem.«